VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2023–2026 (VNS 2/2022)

19.4.2022
Puolustusvaliokunta
Budjettineuvos Petri Syrjänen

Talouden näkymät ja finanssipolitiikan linja

- Reaktiona Venäjän hyökkäykselle Ukrainaan länsimaat ovat asettaneet talouspakotteita Venäjälle, minkä seurauksena Suomen talouskasvu hidastuu viennin ja teollisuustuotannon kautta.
- Ennusteessa oletetaan, nyt olemassa olevat pakotteet jäävät voimaan puolin ja toisin. Keskeistä talouden kannalta on, että raaka-aineiden ja energian saatavuus Venäjältä Eurooppaan häiriintyy, mutta ei keskeydy.
- Kuluttajahintojen nousu vähentää ostovoimaa, ja lisääntynyt epävarmuus lykkää kulutusta.
- Palvelujen kulutus lisääntyy koronaepidemian hiipuessa.
- Vienti ja teollisuustuotanto kasvavat hitaasti, koska
  - Suomen ulkomaankauppa Venäjän kanssa lähes loppuu
  - kerrannaisvaikutuksena vienti EU-maihin hidastuu
  - palveluiden vienti säilyy vahvana.
- Yksityisten investointien kasvu hidastuu, kun epävarmuus keskeyttää hankkeita ja lykkää niitä myöhemmäksi.
- Hallituksen päätökset kasvattavat julkista kulutusta ja investointeja.

Valtiontalouden menokehys

Tätä julkisen talouden suunnitelmaa laadittaessa Euroopassa on sota. Tässä vakavassa ja merkittävästi muuttuneessa koko Eurooppaa koskettavassa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa hallitus tekee seuraavan kehyspoikkeuksen:

Tilanteeseen välittömästi liittyvät maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden, kyberturvallisuuden välttämättömät menolisäykset katetaan kehyksen ulkopuolisina.

Samoin Ukrainaan annettu apu, sotaa pakenevien ukrainalaisten auttaminen ja sotaan liittyvien pakotteiden välittömät vaikutukset valtion toiminnalle katetaan kehyksen ulkopuolisina.

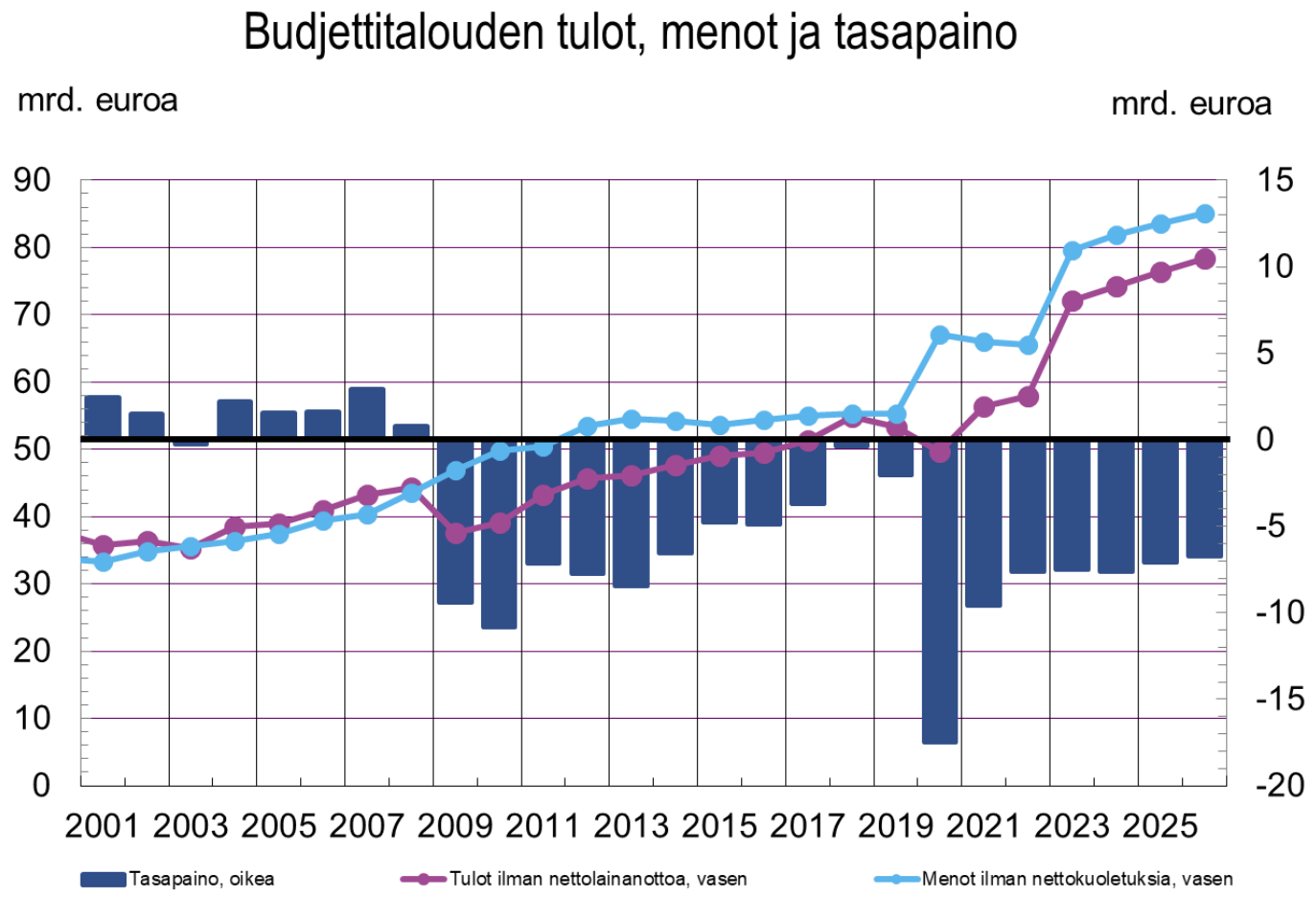
Kehyksen ulkopuolisina rahoitetaan myös vuosien 2022–2023 määräaikaisia huoltovarmuuden kannalta välttämättömiä toimia, erityisesti investointeja, jotka samanaikaisesti sekä lisäävät kotimaista energiantuotantoa että tukevat uuden fossiilista energiaa korvaavan teknologian hyödyntämistä. Samoin näihin rinnastettavat äkillisen energiahintojen nousun takia tehtävät vuoden 2022 yksittäiset toimet sopeutumisen siirtymäajalla katetaan kehyksen ulkopuolelta.

Myös Euroopan unionin tasolla kiinnitetään huomiota Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan johtuviin toimiin Ukrainan tukemiseksi ja sotaa pakenevien pakolaisten auttamiseksi sekä muihin sodasta aiheutuviin seurauksiin. Samoin energian hinnan nousu herättää huolta unionin tasolla. Kansallisia toimia toteutetaan ottaen huomioon myös unionin tason linjaukset ja toimet.

Budjettitalouden menojen kehitys

- Vuonna 2023 budjettitalouden menojen arvioidaan olevan noin 79,7 miljardia euroa, mikä on noin 14,1 miljardia euroa enemmän kuin mitä vuodelle 2022 on budjetoitu (ml. ensimmäinen lisätalousarvio).
  - Menotason kasvu johtuu ennen kaikkea sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta, joka nostaa menojen tasoa v. 2023 alkaen n. 13,9 mrd. eurolla.
  - Lisäksi vertailua hankaloittaa se, että Venäjän hyökkäyssodan takia tehdyt n. 2 mrd. euron määrärahapäätökset (ml. arvio pakolaisten vastaanottomenoista) näkyvät vuoden 2023 menoarviossa, mutta ne huomioidaan vuoden 2022 menoarviossa vasta toisen lisätalousarvion yhteydessä.
- Vuosina 2023–2026 budjettitalouden menojen arvioidaan olevan keskimäärin noin 80,0 miljardia euroa vuoden 2023 hintatasossa. Vuonna 2026 budjettitalouden menot ovat noin 79,9 miljardia euroa vuoden 2023 hintatasossa. Kehyskauden menotasoa korottavat merkittävästi Venäjän hyökkäyssodan takia tehdyt määrärahapäätökset.

Valtion budjettitalouden tasapaino

Lähde: Valtiovarainministeriö 13.4.2022

Tasapaino:

2016 (TP): -4,9 mrd. euroa

2017 (TP): -3,7 mrd. euroa

2018 (TP): -0,4 mrd. euroa

2019 (TP): -2,0 mrd. euroa

2020 (TP): -17,4 mrd. euroa

2021 (TP): -9,6 mrd. euroa

2022 (LTA): -7,6 mrd. euroa

2023 (JTS): -7,5 mrd. euroa

2024 (JTS): -7,6 mrd. euroa

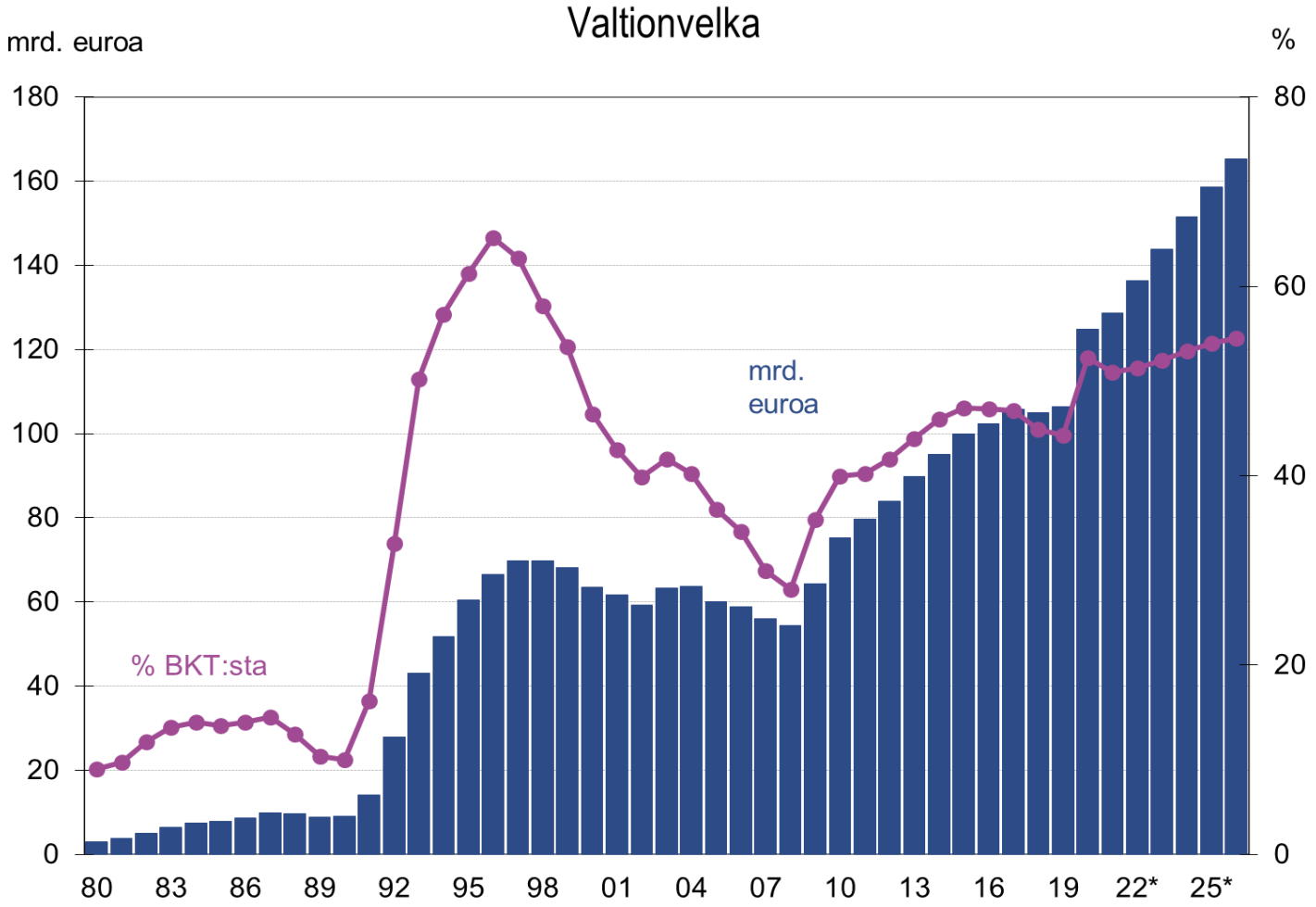
2025 (JTS): -7,1 mrd. euroa

2026 (JTS): -6,7 mrd. euroa

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Valtion budjettitalouden velka

Valtionvelka nousee alustavan arvion mukaan noin 165 mrd. euroon, mikä on noin 54,5 % suhteessa BKT:hen.

Lähde: Valtiovarainministeriö 13.4.2022

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Uuden kehyspoikkeuslausekkeen määrärahavaikutukset 2023–2026

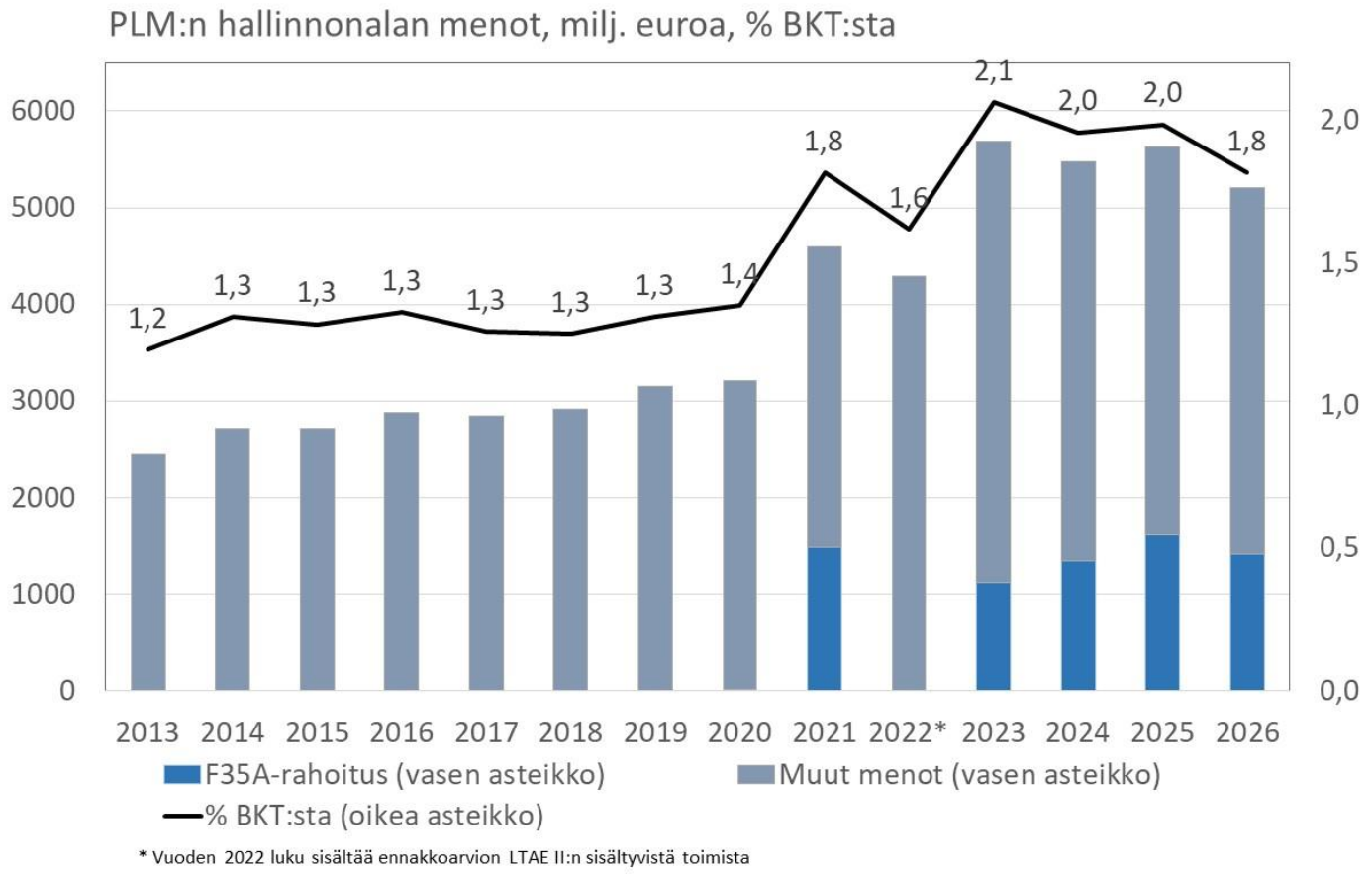
Milj. euroa	2023	2024	2025	2026
Kyberturvallisuus	54	56	50	40
Rajaturvallisuus ja maanpuolustus	996	582	503	414
Maahanmuuttokokonaisuus	777	469	331	316
Huoltovarmuutta / vihreää siirtymää tukevat toimet	217	150	124	49
Energiahintojen nousun takia tehtävät toimet	8			
YHTEENSÄ (v. 2023-2026 yhteensä 5,1 mrd. euroa)	**2 052**	**1 258**	**1 008**	**818**

Vuosi 2023: Vaalikauden kehystä korotetaan poikkeuslausekkeesta johtuen 1 998 milj. eurolla (ei 2 052 milj. eurolla), sillä pieni osa maahanmuuttokokonaisuuden (etuus)menoista on jo lähtökohtaisesti kehyksen ulkopuolisia menoja.

Puolustusmäärärahojen muutokset

- Venäjän hyökkäyssodan vuoksi määrärahoja lisätään:
  - Puolustusvoimien toimintamenoihin noin 130-203 miljoonaa euroa / vuosi kehyskaudelle 2023-2026.
  - Puolustusmateriaalihankintoihin osoitetaan kehyskaudelle 2023−2026 yhteensä noin 1,5 miljardia euroa kattamaan lisätalousarviossa myönnettävän valtuuden maksatuksen vuosiosuuksia.
  - Kevään 2022 lisätalousarvioesitykseen on tarkoitus sisällyttää Puolustusvoimien toimintamenojen ja materiaalihankintojen määrärahoihin merkittävä lisäys. Lisäksi Puolustusvoimien materiaalihankintoihin kohdennetaan noin 1 740 miljoonan euron valtuus, jonka määrärahat jaksottuvat tuleville vuosille valtuuden käytön mukaisesti.

F35A-hankkeen rahoitus nostaa menotasoa kehyskaudella keskimäärin 1,4 mrd. vuodessa + alv

- Kuvassa on ennakoitu, että vuoden 2022 lisätalousarvioesityksessä (LTAE II) monitoimihävittäjärahoitusta alennetaan nykyisestä 1,5 mrd. euroa täsmentyneiden maksuaikataulua koskevien tietojen perusteella.
- Vuoden 2022 arviossa on lisäksi ennakoitu kv-turvallisuustilanteen heikkenemisen vuoksi tehtäviä määrärahalisäyksiä.
- Nato-vertailukelpoisessa tarkastelussa menoihin lisättäisiin sotilaallisen kriisinhallinnan menoja (UM), puolustushallinnon eläkkeitä ja Rajavartiolaitoksen menoja. Vaikutus + 0,2 % suhteessa BKT:hen.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos